

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΣΤ'

Συνδρομή ετήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. – Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. – Γραφεῖον τῆς Διαβύσεως: Ὁδὸς Ἀγγίσκου 9.

7 Αὐγούστου 1883

ΤΟ ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΑΙΣΘΗΜΑ

παρὰ τοῖς Ῥώσοις.

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰβάν. Τουργένεφ].

Τὸ μικρὸν χωρίον τοῦ Κολοτόφκα ἡτό ποτε κτῆσις κυρίας, ἣν ἐπωνόμαζον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα Στρογανίκαν, τούτεστι κουρεύτριαν, ἕνεκα τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς τοῦ ὀρμητικοῦ καὶ ἀποφασιστικοῦ· τὸ ἀληθές τῆς ὀνομαζομένης ἀγνωστον. Τώρα τὸ χωρίον ἀνήκει εἰς δὲν ἡξεύρω τίνα Γερμανὸν τῆς Πετροπόλεως. Κεῖται δὲ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν κλιτὺν ἀγώνου λόφου, ὃν ἀνωθεν ἕως κάτω διασχίζει ἐλευσινὴ γαράδρα. Ἡ γαράδρα αὕτη χάσκουσα ὡς ἄβυσσος καὶ κατατεταμένη εἰς βάθος πολὺ ὑπὸ τῆς μανίας τῶν ἐαρινῶν καὶ τῶν φθινοπωρινῶν ὑδάτων, ἐλίσσεται ὡς ὄρις ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ καὶ διαιρεῖ τὸ πτωχὸν χωρίδιον εἰς δύο ἴσα μέρη, τὰ ὁποῖα ἴστανται ἀντιμέτωπα χωρὶς νὰ δύνανται εὐκόλως νὰ συγχωνωθῶσι. . . . Τὸ χωρίον δὲν εἶναι βεβαίως θερπνόν, ἀλλ' ὅμως εἰς ἐξήκοντα χιλιόμετρων διάστημα πέραν δὲν ὑπάρχει κάτοικος μὴ γνωρίζων ἀκριβέστατα τὸ Κολοτόφκα καὶ μὴ πορευόμενος συχνάκις καὶ εὐχαρίστως εἰς αὐτό!

Κατ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῆς γαράδρας, ἐκεῖ ὅπου τὸ ἀνοιγμα εἶναι ἀκόμη πολὺ στενόν, ὑψοῦται τετράγωνος οἰκίσκος, κεχωρισμένος καὶ διακεκριμένος ἀπὸ τῶν ἄλλων. Εἶναι ἀχυρόστεγος, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς στέγης διαγράφεται μία καὶ μόνη καπνοδόχος· ἐν καὶ μόνον ὡς αὐτὸς ἔχει παράθυρον εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος, οὗτος δὲ ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Κύκλωπος βλέπει ὑπὲρ τὴν γαράδραν καὶ κατὰ τὰς χειμερινὰς ἐσπέρας, ὅτε εἶναι φωτισμένος ὁ οἰκίσκος, διακρίνεται μακρόθεν, πολὺ μακρόθεν, ἀναμέσων τῆς πυκνότητος τῆς παγερᾶς ομίχλης, καὶ παρίσται ὡς τις πολικὸς ἀστὴρ εἰς τὸν οἴκαδε μεταβαίνοντα βραδυπόρον χωρικόν. Ὑπὲρ τὴν θύραν εἶναι καρφωμένη λευκὴ σάνις γράφουσα: Καπηλεῖον πρὸς καταγόμιον. . . . Τὸ καπηλεῖον ἐκεῖνο ἦτο τὸ μᾶλλον συχνάζομενον τοῦ τόπου· διότι ἀνῆκεν εἰς τὸν Νικόλαν Ἰβάνιτζ.

Ἦτο ἄλλοτε κομψὸς νεανίας ὁ Νικόλας, ἀλλὰ τὰρ ἐπ' αὐτὸν, ἤρχισε νὰ ἀσπρίζῃ ἡ κεφαλὴ

τοῦ καὶ νὰ ρυτιδῶνται τὰ μέτωπόν του. Ἀπὸ εἴκοσιν ἤδη ἐτῶν ἔχει ἀποκατασταθῇ εἰς τὸ Κολοτόφκα. Δὲν διακρίνεται ἐπὶ ἐκτάκτῳ εὐγενεῖα τρόπων, ἀλλ' εἶναι ἀγαθὸς καὶ ἔχει τὸ φυσικὸν δῶρον τοῦ νὰ ἐλκύῃ εἰς ἑαυτὸν καὶ νὰ ἀγαπᾶται. Εἶναι εὐφυὲς ἄνθρωπος, γνωρίζει κατὰ βάθος τὸν βίον παντὸς μεγιστάνος, παντὸς ἀστοῦ καὶ παντὸς χωρικοῦ ὡς καὶ τὴν κατάστασιν τῶν ὑποθέσεων τῶν. Καλὸν εἶναι εἰς τὰς δυσχερεῖας νὰ τὸν συμβουλευεταί τις, ἀλλὰ φρόνιμος ὢν ἀποφεύγει νὰ δίδῃ συμβουλὰς. . . . Εἶναι εἰδήμων παντὸς ὅ,τι εἶναι σπουδαῖον δι' ἑνα Ῥῶσον ἵππων δηλαδὴ, κτηνῶν, ξυλείας πρὸς οἰκοδομίαν, κεράμων, ἀγγειοπλαστικῆς, δερμάτων, ἀσμάτων καὶ χορῶν.

Ὅταν εἶναι κενὸν τὸ καπηλεῖόν του, κάθεται κατὰ γῆς, ὡς σάκκος πλήρης σίτου πρὸ τῆς θύρας τῆς καλύβης, ἔχων ἐσταυρωμένους ὑπ' αὐτὸν τοὺς μικροὺς του ποδάς καὶ οὕτω καθήμενος ἀνταλλάσσει διακεκομμένας ομιλίαις μετὰ τοὺς διαβάτας. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔχει ἰδεῖ πολλὰ ἐν τῷ βίῳ του, ἐπέζησε δὲ εἰς δεκάδα τοῦλάχιστον ἀγροτικῶν εὐγενῶν, οἵτινες συνειθίζον νὰ ἐπισκέπτονται τὸ καπηλεῖόν του διὰ νὰ ξεπλένουν τὸν λάφυρά των. Γνωρίζει πᾶν ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰ περὶ χωρὰ εἰς ἑκατὸν βερστίων ἀπόστασιν, οὐδέποτε ὅμως ἀνοίγει τὸ στόμα του οὔτε δίδει ποτὲ ὑπόνοιαν ὅτι εἶναι κάτοχος μυρίων μικρῶν μυστηρίων, τὰ ὁποῖα οὐδ' ἐφαντάσθη ποτὲ ὁ ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ὁ μᾶλλον ἀνοικοκυμμένης. Συσφίγγει πρὸς ἀλλήλα τὰ χεῖλη του, μειδιᾷ καὶ ἀνακατῶνει τὰ πινακίᾶ του ἢ πίνει ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Οἱ γείτονες ὅλοι τὸν ὑπολήπτονται. Ἡ αὐτοῦ ἐξουχότης ὁ κ. Σερεπετέγκος, ὁ σπουδαιότατος ἰδιοκτήτης τοῦ τόπου κατὰ τὸ πολιτικὸν ἀξίωμα, οὐδέποτε λησμονεῖ νὰ τὸν χαιρετίσῃ λίαν εὐνοϊκῶς ὁσάκις διέρχεται πρὸ τοῦ καπηλείου του, διότι ὁ Νικόλας Ἰβάνιτζ δὲν χωρατεύει. Ἐντὸς ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας συνέλαβεν ἕνα ζωοκλέπτην καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀδικηθέντος. Πρωτὶον τινὰ τὰ ἔβαλε μετὰ τοὺς κατοίκους ὅλους ὀλοκλήρου χωρίου, οἵτινες δὲν ἤθελον νὰ δεχθῶσι τὸν ὑπὸ τοῦ κυρίου γαλέντα ἐπιστάτην καὶ τοὺς ἠνάγκασεν εἰς ὑποταγήν. . . . Δὲν εἶναι ὅμως ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, ἡ

τις τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὰς πράξεις ταύτας, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ πρόνοια τοῦ νὰ καθιστᾷ τὸν ἑαυτὸν του φοβερὸν εἰς τοὺς χωρικοὺς, ἵνα μὴ πάθῃ τίποτε ὁ ἴδιος. Ἡ σύζυγός του, δραστηρίᾳ ἀστὴ ζωηρὸν ἔχουσα τὸ βλέμμα καὶ τὴν ῥίνα λεπτὴν, ἤρχισεν ἀπὸ τίνος νὰ καθίσταται παχεῖα ὡς ὁ ἀνὴρ της. Ὁ Νικόλας ἔχει τυφλὴν πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνην καὶ πρὸς αὐτὴν ἔχει παραδεδομένα τὰ κλειδιά. Οἱ μέθυσοι οἱ μᾶλλον ταραχοποιοὶ τὴν φοβοῦνται, διότι φέρεται αὐστηρῶς πρὸς αὐτοὺς, τοῦτο δὲ διότι ἀποφέρουσι θόρυβον μὲν πολὺν, ὀλίγα δὲ χρήματα. Διὰ τοῦτο προτιμᾷ τοὺς σιγηλοὺς καὶ ἀταράχους.

Ἡμέραν τινὰ τοῦ Ἰουλίου ἡ ζέστη ἦτο πνιγρὰ! Μετὰ κόπου ἀνέβαινον πρὸς τὸ Πρίτυνι Καθάκτοση, στενὸν δρομίσκον παρὰ τὴν χαράδραν τοῦ Κολοτόφκα. Ὁ ἥλιος κατέκαιε τὰ πέριξ, φοβερός καὶ ἀφρευκτος, μετὰ δὲ τῆς ἀτμοσφαίρας ἀνεμινγνέτο πυκνὸς κονιορτός. Οἱ κόρακες ἐλύοντες ἐπὶ τῶν ὑαλιστερῶν μαζῶν πτερῶν των ὅλας συγχρόνως τὰς χρωματιστικὰς καὶ φωτεινὰς ἀκτῖνας εἶχον χάσκον τὸ ῥάμπος των καὶ ἔρριπτον ἐσκοτισμένα βλέμματα ἐπὶ τῶν διαβατῶν, παρ' ὧν ἐζήτουν ὀλίγην εὐσπλαγχνίαν ὡς ἐλεημοσύνην. Θὰ ἐφθόνουν βεθαίως τοὺς πυργίτας, οἵτινες μόνοι ἀντὶ νὰ παρκαπονοῦνται διὰ τὰ κυνικὰ κάμματα, ἀνύψουν τὰ πτερὰ των, ἐκελᾶδουν ὑπὲρ ποτε καὶ ἔκκαμνον τρομερὰς ἐφόδους ἐπὶ τῶν γεισωμάτων, ἔπειτα δὲ πετῶντες εἰς τὸν ἀέρα ἀγγελιδὸν ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς κονιορτώδους ὁδοῦ ἐπέπιπτον ὡς μέγα μελανόφαιον νέφος, ὅπου ἦτο κἀνναχὺς ἐσπαρμένη καὶ ἐκεῖ ἔκκαμνον κάκωσιν δεινὴν. Μ' ἐβασάνιζε δίψα φοβερὰ καὶ δὲν εὕρισκον ἐνώπιόν μου οὔτε βρύσιν οὔτε ῥύκακ. Ἐν Κολοτόφκα, ὅπως ἐν τοῖς πλείστοις χωρίοις τῶν στεππῶν, οἱ χωρικοὶ μὴ ἔχοντες οὔτε πηγὰς οὔτε φρέατα, ἔχουσι συνειθίσει τοὺς στομάχους των εἰς τὴν ῥόρησιν ὑδατοῦς βορβόρου, ὃν λαμβάνουσιν ἀφ' οἰουδήποτε ἔλους. Ἀπεφάσισα λοιπὸν νὰ ζητήσω παρὰ τοῦ Νικόλα ποτῆριον ζύθου ἢ κβὰς.

Εἰς οὐδεμίαν μὲν ὥραν τοῦ ἔτους εἶναι εὐχάριστον τὸ Κολοτόφκα, διεγείρει δὲ αἰσθημὰ ἰδιαιτέρως λυπηρὸν καὶ ἀνιαρὸν ὅτε, ὅπως σήμερον, τὸ κατακαίει ὁ ἥλιος τοῦ Ἰουλίου. . . Κατάκοπος ἐπλησίασα πρὸς τὸ καπηλεῖον διεγείρων τὸν θαυμασμὸν τῶν μικρῶν παιδιῶν καὶ τὰς ὑλαχὰς τῶν κυνῶν. Ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας ἐπαρουσιάσθη αἰφνης ὑψηλὸς τις ἀνὴρ, γυμνὴν ἔχων τὴν κεφαλὴν, ἐνδεδυμένος μὲ χονδρὸν μαλλιαρὸν ὕφασμα καὶ ἐζωσμένος κυαντὴν ζώνην. Θὰ ἦτο τις ὑπηρέτης τῶν περιχώρων ἢ πυκνὴ του λευκάζουσα κόμη διεχύνετο αὐχμηρὰ καὶ ἄτακτος περὶ τὸ ἐρρυτιδωμένον καὶ ξηρὸν πρόσωπόν του. Ἐφῶναι τινὰ κινῶν σὺν τῇ φωνῇ τὰς χεῖρας, αἱ δὲ κινήσεις του ἐδείκνυν ὅτι τὸ καπηλεῖον εἶχεν ἐπιδράσει ἐπὶ τοῦ λογικοῦ του.

— "Ἐλα! ἔλα λοιπὸν! ἔλεγε παραδόξως ἀνυψῶν καὶ βλέφαρα καὶ ὄφρῦς, ἔλα, Μοργάς! Δὲν κινεῖσαι, ἀδελφὲ, δὲν κινεῖσαι. . . Περιμένουν μέσα. . . καὶ σὺ δὲν κινεῖσαι. . . δὲν κάμνεις καλὰ! . . .

— "Ἐρχομαι, ἔρχομαι, ἀπεκρίθη μίᾳ λεπτῇ φωνῇ ὡς τῆς αἰγός, καὶ ἐκ τῶν ὀπισθεν τῆς καλύβης προήλθε μικρόσωμὸς τις καὶ χονδρὸς κυφός. Ἐφερε τὸ χωρικὸν τοῦ ἐνδυμα περασμένον διὰ τῆς μιᾶς μόνον χειρίδος. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐφόρει μυτηρὸν σκούφον χωμένον μέχρι τῶν ὠτων· ἀεικίνητα ἦσαν τὰ μικρὰ καὶ κίτρινα ὀμματα του, ἐπὶ δὲ τῶν χειλέων του ἔτρεχε μείδιμα μόλις συγκατατούμενον καὶ ὀλίγον βεβιασμένον. Εἶχε τὴν ῥίνα μακρὰν καὶ προέχουσαν ὡς πῶρκαν πλοίου. "Ἐρχομαι, ἀδελφὲ, ἐξηκολούθει λέγων ἐν ᾧ ἐβασάνιζε πρὸς τὸ καπηλεῖον, ἔρχομαι, ἀλλὰ διὰ τί μὲ φωνάζεις, τί τρέχει ἐκεῖ μέσα;

— Τί σὲ φωνάζω; ἀπήντησεν ὁ ἄλλος· εἶσαι παραξένος ἀνθρωπος, Μοργάς; σὲ φωνάζουν εἰς τὸ καπηλεῖον καὶ ἐρωτᾷς διὰ τί; Σὲ περιμένει μέσα ὁ Ἰάσκας, ὁ Δίκι Βάρνε καὶ ὁ ἐργολάβος, ἔξυρς, ἀπὸ τὴν Γίζδραν. Ὁ Ἰάσκας ἐστοιχημάτισε μὲ τὸν ἐργολάβον· ἐστοιχημάτισαν μίρκαν, νὰ πληρώσῃ ὅποιος ἤθελε χάσει. Θὰ τραγουδήσουν, κατάλαβες; καὶ ὅποιος χάσει θὰ πληρώσῃ.

— Ὁ Ἰάσκας θὰ τραγουδήσῃ; ἠρώτησε ζωηρῶς ὁ Μοργάς. . . ἀλήθειαν μοῦ λές, Ὁ βάλδου;

— Δὲν λέγω ψεύματα, ἀπήντησεν ὑπερηφάνως ὁ Ὁβάλδου, ἀλλὰ τί κουτὸς εἶσαι νὰ ἐρωτᾷς; ἀφ' οὗ ἐστοιχημάτισε θὰ τραγουδήσῃ βέβαια, τί ἐρωτᾷς;

— Ἐμπρὸς λοιπὸν!

Ὁ διάλογος οὗτος εἶχε πολὺ διεγείρει τὴν περιέργειάν μου. Πολλάκις εἶχον ἀκούσει νὰ φημιζήται ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ τὸ ἄσμα τοῦ Ἰάσκα καὶ εὐχαριστήθην διὰ τὴν περίστασιν, ἥτις μοῦ ἐπαρουσιάζετο νὰ τὸν ἀκούσω καὶ μάλιστα ἐν διαγωνισμῷ. Εἰσῆλθον εἰς τὸ καπηλεῖον μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ παρακολουθήσω ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸν μουσικὸν ἀγῶνα.

Ὑποθέτω ὅτι ὀλίγοις ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν ἔσχον ἀφορμὴν νὰ ἰδῶσι ποτε ῥωσσικὸν ἀγορικὸν καπηλεῖον καὶ μάλιστα νὰ τὸ προσέξωσιν· ἀλλ' ὁ γράφων ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν κυνηγῶν καὶ τί δὲν βλέπουσιν οἱ κυνηγοὶ; Ἡ ἐξωτερικὴ τῶν καπηλείων ἐκείνων θὰ ὁμοιάζει πρὸς θῆαν καλύβης, ἢ δ' ἐσωτερικὴ των διατάξεις εἶναι ἀπλουστάτη. Ἐχουσι πρῶτον μὲν μικρὸν σκοτεινὸν δωμάτιον εἰσόδου, ἔπειτα δὲ μεγάλην αἴθουσαν ἢ ῥωσσιστὶ ὀνομάζουσι βε-ελάικα ἱζβα, ἥτοι λευκὴν ἢ φωτεινὴν αἴθουσαν. Ἡ αἴθουσα αὕτη διαιρεῖται εἰς δύο μέρη διὰ διατεχίσματος, ὀπισθεν τοῦ ὁποίου μόνον οἱ ἀ-

νήκοντες εἰς τὴν οἰκογένειαν δύνανται νὰ εἰσχωρήσωσι. Πρὸς τὸ δικτεῖχισμα τοῦτο ἐρείδεται πλατεῖα τράπεζα δρυῖνη, ἥτις εἶναι τὸ ταμεῖον, καὶ ἐπ' αὐτῆς, ἐνίοτε εἰς διπλὴν ἢ τριπλὴν σειρὰν, ἵστανται ἐν παρατάξει ἐσφραγισμένοι φιάλαι ποικίλαι τὸ χροῶμα καὶ τὸ μέγεθος. Ὑπεράνω δὲ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ δικτεῖχισματι, εἶναι κεκομμένον ἀνοιγμα πλατὺ μᾶλλον ἢ μακρόν. Τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς ἱθάδας, ὅπερ εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τῶν φοιτῶντων, ἔχει ὡς ὅλα ἐπιπλα θρανίον ἐρειδόμενον πέντε πρὸς τὸν τοῖχον, δύο ἢ τρεῖς κενὰ βαρέλια καὶ τράπεζαν παρὰ τινι γωνίᾳ ὑποκάτω τοῦ εἰκονίσματος. Ἐν γένει τὰ καπηλεῖα τὰ ἀγροτικὰ εἶναι ἱκανῶς μεταγχολικὰ, δὲν βλέπεις δ' ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν γυμνῶν τοίχων τὰς χονδροειδεῖς ἐκείνας καὶ ζωηρὰς κεχρωματισμένας ζωογραφίας ἢ μᾶλλον φλοιογραφίας τὰς λεγομένας *λουδὲτ-σούτα*, αἵτινες θεωροῦνται ἀπαραίτητοι εἰς πᾶσαν ῥωσσικὴν καλύβην.

Ὅτε εἰσῆλθον εἰς τὸ καπηλεῖον, ἡ συνηγμένη συντροφία ἦτο ἤδη ἱκανή.

Εἰς τὸ ταμεῖον ἐκάθητο, κρύπτων μὲ τὰς εὐρείας ὠμοπλάτας του καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ δικτεῖχισματος ἀνοιγμα καὶ τὰς πυραμίδας τῶν φιαλῶν καὶ ὅλην τὴν ὀπισθεν σκηνὴν ὁ Νικόλας Ἰβάνιτς, φορῶν πλατὺ ὑποκάμισον χρωματιστῆς ἰνδιάνας καὶ περιφέρων τρυφερόν μευιδίωμα ἐπὶ τῶν φουσκωμένων παρειῶν του. Μὲ τὴν λευκὴν καὶ παχουλὴν του χεῖρα ἐκίρνα δύο ποτήρια οἶνοπνεύματος εἰς τοὺς φίλους του Μοργὰς καὶ Ὁθάλδουϊν, οὔτινες πρὸ μικροῦ εἶχον εἰσέλθει· ὀπισθεν δ' αὐτοῦ, ἐν τινι γωνίᾳ, παρὰ τὸ παράθυρον, μόλις διεκρίνετο ἡ γυνὴ του, τῆς ὁποίας τὰ βλέμματα δραστηρίως συνήρουν πρὸς τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ συζύγου.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καπηλείου ἵστατο ἰσχνός τις, ἄλλὰ καλοκαμωμένος ἀνὴρ· θὰ εἶχεν εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ἡλικίαν καὶ ἐφόρει μακρόν καφτάνιον ἐκ κυανῶν νάγκιων. Ὡμοιάζε πρὸς ἰσχυρὸν ἐργάτην ἐργουστασίου, ἂν καὶ ἡ ὄψις του δὲν ἐδείκνυνε ἀνθρώπον ἄκρας ὑγείας. Αἱ χαλαραὶ του παρειαί, οἱ μεγάλοι του καὶ ἀνήσυχοι καστανοὶ ὀφθαλμοί, ἡ εὐθεῖα ῥίς μὲ εὐκινήτους μυκτῆρας, τὸ ἐξέχον λευκὸν του μέτωπον, τὸ ὅποσον περιεκόσμου κιτρινωποὶ βόστρυχοι, οὓς ἔριπτεν ὀπισθεν τῶν ὠτων, τὰ ὀλίγον χονδρὰ, ἀλλ' ἀνθηρὰ καὶ ἐκφραστικὰ χεῖλη, ἐδείκνυν ἐμπαθῆ καὶ βίαιον χαρακτῆρα. Εὗρίσκετο εἰς προφανῆ ταραχὴν. Ἦνοιγε καὶ ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνέπνεε ἀτάκτως· οἱ βραχίονές του ἔτρεμον ὡς ὑπὸ πυρετοῦ καὶ εἶχε τῷ ὄντι τὸν πυρετὸν ἐκεῖνον τὸν νευρικόν, τὸν γνωστὸν εἰς τοὺς ὁμιλοῦντας ἢ ἄδοντας ἐνώπιον ὁμηγύρεως ποθοῦσης νὰ ἀκούσῃ θαυμάσια. Ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος ἦτο ὁ Ἰάσκας· ἦτοι Ἰάκωβος ὁ ἐπικαλούμενος Τοῦρκος. Πλη-

σίον αὐτοῦ ἵστατο τεσσαρακοντούτης τις μὲ πλατεῖς ὦμοις καὶ παρειὰς παχείας, χαμηλὸν μέτωπον, μικροὺς ταρταρικοὺς ὀφθαλμοὺς, ῥίνα μικρὰν καὶ πεπιεσμένην, πηγούνιον τετραγωνικόν, κόμην μαύρην στίλβουσαν καὶ τραχεῖαν ὡς αἱ τρίχες ψήκτρας. Ὁ βλέπων τὴν μεταγχορινὴν καὶ μολυβδόχρουν ἐκείνην ὄψιν μὲ τὰ πελιδνὰ χεῖλη, ἐν τῇ καταστάσει τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς σκεπτικῆς συννοίας, ἐν ἣ τότε εὗρίσκετο, ἡσθάνετο ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος ἠδύνατο νὰ μεταλάβῃ χαρακτῆρος ἀγρίου ἢ ὅτι εἶχεν ἤδη μεταλάβει εἰς ἄλλας περιστάσεις τοιαύτης ἐκφράσεως. Χωρὶς δι' ὅλου νὰ κινήται ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος περιέφερε κύκλῳ ἡρέμα τὰ βλέμματα ὡς ὁ βουὶς ὑπὸ τὸν ζυγόν. Ἐφόρει παλαιὸν ἐπανωφόριον μὲ πλατέα χάλκινα κομβία καὶ τετριμμένους μαῦρος μεταξωτὸς λαίμοδετης περιέβαλλε τὸν ὀγκηρὸν καὶ μυῶδη λαίμόν του. Ἦτο ὁ Δίκι-Βάρινε ἦτοι ὁ Ἀγριος Κύριος.

Ἀπέναντι αὐτοῦ εἰς τὴν γωνίαν τοῦ θρασίου, ὑπὸ τὸ εἰκόνισμα, ἐκάθητο ὁ ἀντίπαλος τοῦ Ἰάσκα, ὁ ἐργολάθος ἀπὸ τὴν Γιζδραν. Ἦτο μεσαίου ἀναστήματος ἀνθρώπος, τριακοντούτης περίπου, μὲ περνωμάτα εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ ῥίνα ὀλίγον στραβὴν, μικροὺς καὶ ζωηροὺς, ἀλλ' ἀνομοίους ὀφθαλμοὺς καὶ μεταξῶδες γένειον. Εἶχε εὐκίνητον καὶ ζωηρὸν τὸ βλέμμα, ἐκράτει τὰς χεῖρας ὑπὸ τὰ σκέλη, ὠμίλει μεθ' ἡσυχίας, ἐκτύπα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πότε τὸν ἑνα πόδα καὶ πότε τὸν ἄλλον, ὅπερ ἔκαμνε ὥστε νὰ φαίνωνται τὰ ὄχι ἀκομψὰ ὕψηλά του καὶ πρὸς τὸ ἄκρον διὰ κοκκίνης παρυφῆς κεκοσμημένα ὑποδήματα. Ἐφόρει ἀρμιάκορ ἐκ λεπτοῦ τεφροῦ χροὺ ἐριούχου μὲ χνουδωτὸν περιλαίμιον, ὅποθεν ἐφαίνετο ζωηρὸς τὸ κόκκινον του ὑποκάμισον, κομβωμένον μὲ δύο κομβία ἐπὶ τοῦ τραχήλου. Εἰς τὴν ἀντίθετον γωνίαν, δεξιὰ τῆς θύρας, ἐκάθητο ἐνώπιον τραπέζης παρᾶξενος μουζίκος μὲ λευκόφαιον χονδρὸν ἐπενδύτην, ἱκανῶς ἐσχισμένον πρὸς τὸν δεξιὸν ὦμον. Τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἰσέδυνε ὡς χεῖμαρρος κιτρινωπὸς διὰ τῶν ἐσκοτισμένων ὕαλων τῶν δύο μικρῶν παραθύρων τοῦ προσώπου τοῦ καπηλείου, χωρὶς ὅμως νὰ καταβάλλῃ τὴν συνήθη σκοτίαν τῆς αἰθούσης· τὰ πάντα ἐφωτίζοντο τόσον πενιχρῶς, ὥστε ἡδύνατό τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ φῶς ἐκηλίδωνε πάντα τὰ ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν προσέπιπτεν. Ὅθεν ἦτο σχεδὸν ψύχρα ἐντὸς τοῦ καπηλείου, καὶ ἡ ἀνυπόφορος ζέστη, ἣν περιέγραφα, οὐδὴλως ἦτο ἐκεῖ ἐπαίσθητή.

Ἡ παρουσία μου, τὸ παρετήρησα, ἐτάραξεν ὀλίγον τοὺς τακτικοὺς πελάτας τοῦ Νικόλα. Ἄλλ' εὐθὺς ὡς εἶδον ὅτι ὁ Ἰβάνιτς μὲ ἐχαίρετισεν ὡς ἀνθρώπον γνῶριμον ἡσυχάσαν καὶ δὲν ἔδωκεν πλέον προσοχὴν εἰς τὸ ὑποκείμενόν μου. Ἐζήτησα ζῦθον καὶ ἐκάθησα εἰς τὴν γωνίαν

παρὰ τὴν τράπεζαν, πρὸ τῆς ὁποίας ἐκάθητο καὶ ὁ μουζίκος μὲ τὸν ἐσχισμένον ἐπενδύτην.

— "Ε! λοιπόν! ἐκραύγασεν ὁ Ὁβάλδουις ἀφ' οὗ κατέπιε διὰ μιᾶς ἐν ποτήριον οἶνο-πνεύματος, συνοδεύων τὴν κραυγὴν μὲ τὰς γνω-στάς χειρονομίας ἀνευ τῶν ὁπείων ἐφαίνετο ὅτι οὐδὲ λέξις ἠδύνατο νὰ ἀρθρώσῃ, «Τί περσιμένο-μεν; Πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν, Ἰάσκας!»

— Βέβαια, βέβαια, ν' ἀρχίσητε, προσέθη-κεν ὡς δίδων θάρρος ὁ Νικόλας.

— "Ας ἀρχίσωμεν, ὑπέλαβε μεθ' ἡσυχίας καὶ μειδιῶν ὁ ἐργολάβος, ἐγὼ εἶμαι ἔτοιμος.

— Καὶ ἐγὼ ἔτοιμος εἶμαι, ἐψιθύρισε ὄχι ἀνευ ταραχῆς καὶ ὁ Ἰάσκας ὁ Τοῦρκος.

— Ἀφ' οὗ καὶ οἱ δύο εἰσθε ἔτοιμοι, ἀρχί-σατε λοιπόν, εἶπε καὶ ὁ Μοργάς.

Ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν ὁμόφωνον παρακέλευσιν, οὐδεὶς ἤρχιζεν. Ὁ ἐργολάβος ἔμεινεν εἰς τὴν γω-νίαν του καὶ δὲν ἤγειρετο. Ὅλοι ἐφαίνοντο ὡς ἂν ἐπερίμενον τι.

— Ἐμπρὸς λοιπόν! ἐκραύγασε παταγωδῶς ὁ Ἀγριος Κύριος.

Ὁ Ἰάσκας ἐφρίκισεν. Ὁ ἐργολάβος ἠγέροθη, διώρθωσε τὸν κύμβον τῆς ζώνης του καὶ ἔβηξε.

— Καὶ ποῖος λοιπόν θ' ἀρχίσῃ; εἶπε πρὸς τὸν Δίκι-Βάρινε, ὅστις ἐξηκολούθει μένων ἀκί-νητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δωματίου, ὑποδοστα-ζόμενος ὑπὸ τῶν δύο χονδρῶν ποδῶν του διε-σταλμένων καὶ ἔχων χωμένας τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια τοῦ πλατέος πανταλονίου του.

— Σὺ, ἀδελφὲ, ἀρχισε, εἶπεν ὁ Ὁβάλδουις πρὸς τὸν ἐργολάβον.

Ὁ Δίκι-Βάρινε παρετήρησε μετὰ θυμοῦ τὸν αὐτόκλητον ἐκεῖνον τελετάρχην, ὅστις ἐψιθύ-ρισε δειλῶς μίαν ἢ δύο συλλαβάς, ἐταράχθη, ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὴν ὀροφὴν, ἤγει-ρε τοὺς ὤμους καὶ ἀπεσύρθη.

— Θὰ τραβήξωμεν κλῆρον, εἶπεν ἐπιτακτι-κῶς ὁ Δίκι-Βάρινε, καὶ ὁ ζῦθος νὰ εἶναι ἔτοι-μος.

Ὁ Νικόλας ἔσκυψε καὶ ἐγειρόμενος ἀπέθηκε μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τῆς τραπέζης μίαν ὁμοῦσαν ζῦθου.

Ἐπειτα παρετήρησεν ὁ Βάρινε τὸν Ἰάκωβον καὶ τῷ ἔκαμε σημεῖον συνεννοήσεως. Ἐκεῖνος δὲ ἀνεζήτησεν εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἐξήγαγε χονδρὸν χάλκινον γρόσιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκαμε σημεῖον μὲ τοὺς ὀδόντας.

Ὁ ἀντίπαλός του ὁ ἐργολάβος ἐτραβήξεν ἀπὸ κάτωθεν τοῦ καφτανίου του ὠραῖον δερ-μάτινον βαλάντιον, ἐξέστριψε βραδέως τὰ σει-ρίτια καὶ χύσας ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ἱκανὰ κέρ-ματα, ἔλαβεν ἔπειτα ἐκεῖθεν χονδρὸν καινουρ-γὸς γρόσιον. Ὁ Ὁβάλδουις προέτεινε τὸ πα-λαιὸν ρυπαρὸν του κασκέτον καὶ ἐν αὐτῷ ἔρρι-ψαν τὰ κέρματά των οἱ δύο ἀντίπαλοι.

— Σὺ θὰ τραβήξῃς, εἶπεν ὁ Δίκι-Βάρινε πρὸς τὸν Μοργάς.

Ὁ Μοργάς, εὐχαριστημένος διότι ἐπρόκειτο νὰ λάβῃ καὶ αὐτὸς ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν δια-δικασίαν ἐκείνην, ἐμείδισεν, ἔλαβε τὸ κασκέ-τον μὲ τὰς δύο του χεῖρας καὶ ἤρχισε νὰ τα-ράττῃ τὰ κέρματα εἰς τὸν ἄερα.

Σιγὴ ἐπεκράτησε. Τὰ δύο γρόσια ἤχουν κτυπῶντα πρὸς ἄλληλα. Παρετήρουν μετὰ προσοχῆς τὰς ὕψεις πάντων, πάντες δὲ ἐδεί-κνουν φοδερὰν ἀνυπομονησίαν. Καὶ αὐτὸς ὁ Δίκι-Βάρινε συνέστειλε τὰς ὀφρὺς· ὁ γείτων μου ὁ μουζίκος ὑπὸ τῆς περιεργείας εἶχε πα-ραδόξως ἐκτείνει τὸν λαιμόν του. Ὁ Μοργάς ἔχωσε τὴν χεῖρα εἰς τὸ κασκέτον καὶ ἐξήγαγε τὸ γρόσιον τοῦ ἐργολάβου. Ἡ ὁμήγουρις ἐστέ-ναξεν ἔμελλον νὰ ἀρχίσωσιν. Ὁ Ἰάκωβος ἔγεινε κατακόκκινος, ὁ ἐργολάβος διὰ τῆς χειρὸς διώρ-θωσε τὴν κόμην του.

— Καλὰ εἶπα, ἀνέκραξεν ὁ Ὁβάλδουις, ὅτι αὐ ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃς!

— Ἐθαρύνθημεν τὴν γλώσσάν σου καὶ κάτω-τὰς χεῖρας! ἐκραύγασεν ὁ Δίκι-Βάρινε. Ἀρχισε λοιπόν, εἶπεν ἔπειτα ἀποταθείς πρὸς τὸν ἐργο-λάβον.

— Ποῖον ἄσμα; ὑπέλαβεν ἐκεῖνος μετὰ τινος ταραχῆς.

— Ὅποιον θέλεις, ἀπήντησεν ὁ κάπηλος σταυρώων ἐπὶ τοῦ στήθους τὰς χεῖρας, δικαίω-μά σου εἶναι, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ κρίνω-μεν ἐν συνεδίῃσει...

— Ἀδέλφια, ἀφήσατέ με νὰ βῇξω ὀλίγον, ἐπανέλαβεν ὁ ἐργολάβος θωπεύων διὰ τῆς χει-ρὸς τὸ χνουδωτόν του περιλαίμιον... Ἐπει-τα ἐρρέμβασεν ὀλίγον, ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν, ἔ-καμεν ὀλίγα βήματα ἔμπρὸς... Ὁ Ἰάσκας τὸν κατέτρωγε μὲ τοὺς ὀφθαλμούς.

Πρὶν ἢ περιγράψω τὸν γενόμενον μουσικὸν ἀγῶνα, νομίζω πρέπον νὰ προτάξω ὀλίγας λέ-ξεις περὶ ἐκάστου τῶν προσώπων τοῦ παρόντος διηγήματος, διότι ὁ βίος τινῶν ἐξ αὐτῶν μοι ἦτο ἤδη γνωστὸς πρὶν ἢ ἰδῶ αὐτοὺς συνηγ-μένους ἐν τῷ καπηλειῷ τοῦ Νικόλα, ὡς πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους, συνέλεξα μετὰ ταῦτα περὶ τοῦ βίου των τὰς ἀπαιτουμένας πληροφορίας.

Τοῦ Ὁβάλδουι τοῦ πραγματικὸν ὄνομα εἶναι Εὐγράφιος Ἰθάνωφ, ἀλλ' οὐδεὶς ἐν τῇ χώρᾳ ὀνομάζει αὐτὸν διὰ τοῦ ἁλθίνου τοῦ ὀνόμα-τος, καὶ αὐτὸς δὲ καυχᾶται ἐπὶ τῷ ἐπωνυμίῳ, ὅπερ δύναται νὰ σημαίνειν ἀνθρωπὸν ἀεικίνητον, φλύαρον, ἐλαφρόν. Ἦτο ὑπηρέτης ἀγαμὸς καὶ μέθυσος, ὃν οἱ κύριοί του ἀφήκων ἐλεύθερον εἰς τὰς ὀρέξεις του· μὴ ἔχων δὲ οὔτε ἐργασίαν οὔ-τε λεπτὸν εὔρισκε τρόπον νὰ διασκεδάζῃ καθ' ἐκάστην εἰς τὴν ῥάχιν τῶν ἄλλων, ἂν καὶ δὲν ἦτο πολὺ εὐάρεστος ἢ συναναστροφή του, ἀπ-ἐναντίας δὲ διὰ τῆς ἀκατασχέτου φλυαρίας του,

διὰ τῆς αἰωνίας ταραχῆς τοῦ καὶ τοῦ ἀκατά-
παύστου γέλωτός του, ἠνώχλει τοὺς πάντας
ὡς ὁ κώνωψ ἡ ἡ μυῖα. Δὲν ἤξευρεν οὔτε νὰ χο-
ρεύῃ, οὔτε νὰ ᾄδῃ, οὔτε νὰ κρούῃ τὴν κιθάραν,
οὐδέποτε δὲ εἶπε τι ὄχι εὐφυνές, ἀλλ' οὐδ' ἀ-
πλῶς λογικόν. Εἶναι ἀληθὲς φωνακλᾶς, ἀλη-
θὲς ὁδάλδουϊ, καὶ ὁμῶς ἀπὸ εἰκασιν ἐτῶν εἰς
τεσσαράκοντα βερστίων περίξ ἀπόστασιν οὐδε-
μία ἔγεινε διασκέδασις ἀνθρώπων τῆς κατω-
τέρας τάξεως χωρὶς νὰ εὐρίσκηται καὶ τὸ ὑπο-
κείμενόν του ἐν τῷ μέσῳ τῶν συμποτῶν, πάν-
τες δ' ἐσυνείθισαν νὰ τὸν ὑπομένωσιν ὡς ἀνα-
πόφρευτον κακόν. Μόνος δ' ὁ Δίκι-Βάρινε ἡ-
δύνατο νὰ τὸν ἀναχαιτίζῃ ὅτε ὑπερέβαινε τὰ
ὅρια.

Διάφορος ἀνθρώπος ἦτο ὁ Μοργᾶς. Τὸ ἐπω-
νύμιόν του, μοργᾶς, ὅπερ σημαίνει περίπου
σκαρδαμυκτηρ, εἶναι ἄγνωστον διὰ τίνα αἰτίαν
τῷ ἐδόθη, διότι βεβαίως δὲν ἀνοίγοι καλεῖται τοὺς
ὀφθαλμοὺς πλείοτερον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.
Ὁ ῥωσσικὸς λαὸς ἔχει μεγάλην τάσιν εἰς τὸ
ἀπονέμειν τοιαῦτα ἐπωνύμια, ὁ δὲ κατωικησας
εἰς εἰκοσι διαφόρους τόπους τρέχει τὸν κίνδυ-
νον νὰ κοσμηθῇ δι' εἰκοσι διαφορῶν ἐπωνυμίων,
τὰ ὅποια θὰ εἶναι πολὺ ποικίλα, κατὰ τὴν
σημασίαν καὶ τὴν εὐστοχίαν. Μὲ ὅλας μου τὰς
προσπαθείας τοῦ νὰ φωτισθῶ ἐπαρκῶς περὶ τοῦ
παρελθόντος βίου του, ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἤδυ-
νήθην ν' ἀποφύγω πλείστας ἐκλείψεις φωτός,
τὸ αὐτὸ δὲ βεβαίως ἤθελε πάθει καὶ πᾶς ἄλλος
περιεργος, ὅστις ἤθελεν ἐπιδοθῇ εἰς ὁμοίας ἐ-
ρεῦνας. Τὸ μόνον, τὸ ὅποῖον ἔμαθον εἶναι ὅτι
εἶχε χρηματίσει ἀμαξηλάτης γραιῖας κυρίας,
ἡτις δὲν εἶχεν οἰκογένειαν, ὅτι ἡμέραν τινὰ ἔ-
φυγεν αἴφνης συμπαραλαμβάνων τοὺς τρεῖς ἀ-
ρίστους ἵππους, οὓς ἡ κυρία εἶχεν ἐμπιστευθῇ
εἰς τὴν φροντίδα του, ὅτι ἐπὶ ὁλόκληρον ἔτος
εἶχε κατασταθῇ ἀνέμετος καὶ ὅτι πεισθεὶς φαί-
νεται περὶ τῶν κινδύνων, οὓς συνεπήγετο ὁ
πλάνης βίος, ἐπανήλθε μόνος του, χωλὸς μὲν,
κάτισχνος καὶ ῥακένδυτος, ἀλλὰ μετανοῶν καὶ
προσέπεσεν εἰς τοὺς πόδας τῆς κυρίας του.
Ἐκτοτε διὰ τῆς καλῆς του διαγωγῆς ἔκαμε
νὰ λησμονηθῶσιν αἱ παλαιαὶ του ἀμαρτίαι,
ἐπανεκτήσε τὴν εὐνοίαν τῆς εὐγενοῦς δεσποί-
νης, ἐγένετο ἐπιστάτης τοῦ κτήματος, μετὰ
δὲ τὸν θάνατον αὐτῆς εὐρέθη ἐλεύθερος τῆς
δουλοπαροικίας καὶ ἐγγεγραμμένος εἰς τοὺς ἀ-
στούς. Ἐγένετο ἔπειτα γεωργός, εἰργάζετο
παρὰ τοῖς κτηματίαις τῶν περιχώρων, ἀπέ-
κτησέ τινα περιουσίαν καὶ τώρα ζῇ ἀνέτως.

Εἶναι πρακτικὸς ἀνθρώπος, συνετὸς, οὔτε
καλὸς οὔτε κακός. Ἡξεύρει νὰ κερδοσκοπῇ,
γνωρίζει νὰ διακρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ὁ-
ποίους ἐκμεταλλεύεται ὅταν τῷ τύχῃ περί-
στασις. Εἶναι περισσευμένους καὶ ἔχει τὴν φρό-
νιμον τόλμην τῆς ἀλώπεκος. Δύναται νὰ φλυα-

ρῇ ἐπὶ ὥρας χωρὶς νὰ εἴπῃ τι τὸ ὁποῖον νὰ μὴ
θέλῃ νὰ εἴπῃ, ἀναγκάζων ὁμῶς τοὺς ἄλλους,
χωρὶς νὰ θέλωσι, νὰ τῷ ἐκμυστηρεύωνται τὰ
πάντα. Οὐδέποτε παρατηρεῖ τὸν ἀνθρώπον
κατ' εὐθείαν, ἀλλὰ δεξιὰ, ἀριστερὰ, ὑπεράνω,
ὑποκάτω. Ἐπὶ ἐβδομάδας ὅλας σκέπτεται, χω-
ρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε, ἂν πρέπῃ ἡ ὄχι νὰ ἐπιχει-
ρήσῃ τι, ἀφ' οὗ δὲ σκεφθῇ, τὸν βλέπεις αἴφνης
νὰ ἀναλαμβάνῃ πράγματα, τὰ ὅποια εἰς τοὺς
ἄλλους φαίνονται ἐξόχως τολμηρά. Ἐχει πε-
ποιθήσιν εἰς τὴν τύχην του, πιστεύει εἰς τὰς
προαισθήσεις, εἶναι προληπτικός. Ὀλίγον ἐν-
διαφέρεται ἂν τὸν ἀγαπῶσιν οἱ ἀνθρώποι, ἀρ-
κεῖ νὰ τὸν ὑπολήπτωνται. Ἐνα μόνον υἱὸν ἔχει,
νεκρὸν ἔτι, τὸν ὁποῖον ὑπεραγαπᾷ. Ὁ υἱὸς ἐ-
κεῖνος ἀφεύκτως θὰ ἔχῃ μέλλον, διότι διδάσκει-
ται εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ πατρός. Ὅταν μὲ τὸν
καλὸν καιρὸν ἀθήνηται τὸ θέρος ὡς ἐν συμβου-
λίῳ τὴν ἐσπέραν οἱ γέροντες ἔξωθεν τῶν καλυ-
βῶν τῶν, λέγουσιν. «Ὁ μικρὸς Μοργᾶς εἶναι
υἱὸς τοῦ πατρός του», καὶ οὐδὲ λέξιν προσθέ-
τει τις εἰς τὴν διπλωματικὴν ἐκείνην φράσιν.

Ὁ ἐργολάβος εἶναι ἐργολάβος καὶ ὑπὸ οὐδὲν
σχεδὸν ἄλλο ὄνομα εἶναι γνωστὸς καθ' ὅλην τὴν
χώραν. Τὸν μεταχειρίζονται εἰς παντοῖα ἔργα,
διότι εἶναι δραστήριος καὶ ὑπήκοος. Μίαν μό-
νην ἔχει φιλοδοξίαν, ὅτι εἶναι ἀριστος ψάλτης.

Ὁ Ἰάκωβος ὁ Τούρκος ἡ Ἰάσκας ὁ ἐν τῷ ᾄδειν
ἀντίπαλος τοῦ ἐργολάβου, ἔσχε τὸ ἐπωνύμιον
τοῦ Τούρκου, διότι εἶναι τῷ ὄντι υἱὸς μητρὸς
Τουρκίσσης, ἡτις εἶχεν ἀπαχθῇ αἰχμαλώτος
εἰς τὴν Ῥωσσίαν. Ὁ Ἰάκωβος ἀγροῖκος κατὰ
τὸ ἐξωτερικόν, εἶναι κατὰ βάθος φιλόμουςος
καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, ἐργάζε-
ται δὲ παρὰ τινι χαρτοποιεῖᾳ τῶν περιχώρων.

Ὡς πρὸς τὸν Δίκι-Βάρινε, τὸν Ἀγρίον Κύ-
ριον, θὰ εἴπω πλείοτερά, διότι ὁ ὑψηλὸς πο-
λιτισμὸς, εἰς ὃν ἐφθάσεν ὁ κόσμος, διέδωκε πολὺ
τὴν πρὸς τοὺς ἀγρίους ὀρεξιν. Ἄλλως δὲ ὁ
περὶ οὗ λόγος εἶναι πλείοτερον μὲν αἰνιγματι-
κός, ὀλιγώτερον δὲ ἄγριος καὶ ὀλιγώτερον κύ-
ριος ἢ ὅσον λέγει τὸ ἐπωνύμιόν του.

Ἡ πρώτη ἐντύπωσις, ἣν ἐμποιεῖ ὁ ἀνθρώ-
πος ἐκεῖνος, εἶναι ἡ συναίσθησις ἀγρίας δυνά-
μεως, ἀκατεργάστου, βαρείας, πισστικῆς, ἀδα-
μάστου, καταπληκτικῆς. Πρέπει νὰ ἔχῃ ὑγείαν
Ἡρακλέους, ὃν ἤθελε τις κατασκευάσῃ διὰ
πελέκους ἐκ δρυός, Ἡρακλέους ἐνέχοντος δέκα
ἀνθρώπων ζώην. Ἄν δὲν τὸν ἐβλήτη ὡς Ἡρα-
κλέα, δύναμαι νὰ σᾶς τὸν παραστήσω ὡς ἄρ-
κτον, ἀλλ' ἄρκτον ὄχι ἀμέτοχόν τινος χάριτος,
ἡτις κατ' ἐμὲ προέρχεται ἐκ τῆς λαμπρᾶς καὶ
ἀταράχου πίστεως, ἣν ἔχει ἀκράδαντον εἰς τὴν
ιδίαν ἰσχύν. Εἶναι δύσκολον, πολὺ δύσκολον
νὰ μαντεύσῃ ὁ κατὰ πρῶτον μάλιστα παρα-
τηρῶν αὐτόν, εἰς ποίαν κοινωνικὴν κατηγορίαν
δύναται νὰ τὸν κατατάξῃ. Διότι ὅσα τις δύ-

ναι, περί αὐτοῦ νὰ εἶπῃ εἶναι ἀρνητικά. Δὲν εἶναι ὑπερέτης, οὔτε ἀστός, οὔτε ὑπάλληλος, οὔτε εὐγενὴς πτωχεύσας, εἶναι δυνατός τις ἀνθρώπος, ἀβλαβής, ὅστις θέλει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλει, εἰς ὃν πάντες χωρὶς νὰ πολυσκεφθῶσιν ὑποχωροῦσιν. Πῶς εὐρέθη ἐγκατεστημένος εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν, ἂν ὑπῆρξε στρατιωτικός ἢ πολιτικός ὑπάλληλος καὶ τίνος κλάδου, ἂν ἡξυρὴ νὰ γράφῃ ἢ ὄχι, εἶναι πράγματα παντελῶς ἄγνωστα.

Μένει νὰ εἰπῶμεν πῶς ζῇ· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι οὐδὲν μετέρχεται ἔργον, οὐδεμίαν τέχνην, οὐδεμίαν ἐμπορίαν. Εἰς οὐδενὸς τὸν οἶκον πορεύεται, οὐδενὸς τὴν γνωριμίαν ἐπιζητεῖ καὶ ὅμως οὐδεὶς ποτε τὸν εἶδεν ἄνευ χρημάτων καὶ παρ' οὐδενὸς ποτε ἐδανείσθη. Μετρίοφρων δὲν εἶναι, οὔτε ζῇ βίον μέτριον καὶ λιτόν, ἀλλ' ἡσυχον, ὡς ἀνθρώπος ἀνεξάρτητος ἀπὸ παντὸς δεσμοῦ καὶ πάσης ὑποτελείας. Τὸν ὀνομάζουν συνήθως μὲ τὸ ῥήθην ἐπωνύμιον τοῦ Ἀγρίου Κυρίου, ἀλλ' ὅταν τῷ ἀποτεινέται τὸν λόγον μεταχειρίζονται συνήθως οἱ ἄνθρωποι τὸ ἀληθινόν του ὄνομα Περσευλέκωφ. Χωρὶς ποτε νὰ ἐνεργήσῃ πρὸς τοῦτο, κατῴρθωσεν νὰ ἀποκτήσῃ μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν κοινοτέρων ἀνθρώπων· εὐχαρίστως καὶ εἰς τὴν στιγμὴν ὑπακούουσιν εἰς αὐτόν, ἂν καὶ οὐδὲν ἔχει δικαίωμα νὰ διατάσῃ, οὐδὲ ἔχνος δὲ ὑποδεικνύει ἀπαιτήσεως τοῦ νὰ εἶναι πρὸς αὐτόν εὐπειθεὶς, ὅσοι κατὰ τύχην ἤθελον ἔλθαι εἰς σχέσεις πρὸς αὐτόν.... Ὅ,τι ἐν τῷ Περσευλέκωφ μοι ἔκαμε πλειοτέραν αἰσθησιν εἶναι τὸ ἐνστικτικὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχει, φυσικῆς τινος βίας καὶ ἀγριότητος, τῆς ὁποίας διορᾷ τις ἐν τῷ βλέμματί του τὰς ἀορίστους ὠθήσεις μετὰ δυσκολίας καταστελλομένας, συνάμα δὲ καὶ εὐγενεῖας ψυχῆς ὡς αὐτὸς φυσικῆς, τοῦτο δὲ τὸ κράμα ἐν οὐδενὶ ποτε ἄλλῳ ἀνθρώπῳ ἐπαρουσιάσθη εἰς τὴν παρατήρησίν μου ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιτάσει.

Ὁ ἐργολάβος ὄρθιος μεταξὺ τῆς δρυϊνῆς τραπέζης τοῦ καπῆλου καὶ τῆς γωνίας, ἣν εἶχε καταλίπει, ἔκλεισεν ἐξ ἡμισείας τὰ ὄμματα καὶ ἤρχισε νὰ ᾄδῃ δι' ὑψίστης ἰσχυφωνίας ἐπιχώριον τι ᾄσμα, ὅπερ ἤκουον διὰ πρώτην φωνάν καὶ τὸ ὁποῖον δὲν δύνανται ἐπιτυχῶς νὰ ψάλλωσι παρὰ οἱ ἔχοντες ἀσφαλῆ τὴν φωνὴν καὶ δυνάμενοι μετὰ καθαρότητος νὰ φθάσωσιν εἰς τοὺς ὑψίστους τόνους. Ἡ φωνὴ τοῦ ἡμετέρου ἐργολάβου ἦτο ἐν γένει γλυκεῖα καὶ εὐάρεστος, ἀλλ' ὀλίγον διάστικτος καὶ διακεκομμένη· τὴν μετεχειρίζετο ὡς τι ὥρατον καὶ στίλβον ἄθυρμα, τὸ ὁποῖον στρεφογυρίζει τις· ὁ ἦχος ἐφαίνετο ὡς εἰ ἀκαταπαύστως ἀναισθητοῦ ἀπὸ τῶν νεφελῶν εἰς τὴν γῆν διὰ τῶν ἐλίκων κρυσταλλίνης καὶ ἡλιοστάλακτου κλίμακος καὶ ἀπὸ τοῦ αἰθερίου καὶ ἀδιοράτου ὕψους καταχέων νιβάδας ἐκθαμβούσης μελω-

δίας, αἵτινες οἰοῦναι ἐπέπλεον καὶ ἐκυμαίνοντο μετ' ἀφάρτου χάριτος· ἐκείθεν δ' ἐνόμιζες ὅτι ἀπεσπῶντο αὐτοσχέδιοι τοῦ ψάλτου σκοποὶ μαγευτικοὶ καὶ ἐναρμόνιοι, ὁμοιάζοντες πρὸς ἀστέρας διαττοντας, οἵτινες ἐπήγαγον νὰ σθεσθῶσιν εἰς τὸ σκότος τῆς σιγῆς... καὶ μετὰ τὰς παύσεις ἐκεῖνας, αἵτινες μόλις σοὶ ἐδίδον καίρῳ ν' ἀναπνεύσῃς, ἐπανήρχιζε πάλιν ὁ ψάλτης μετὰ τόλμης καὶ λαμπρότητος, αἵτινες συμπάρεστρον τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκροατοῦ.

Εἰς τὰς ταχεῖας ἐξελίξεις τοῦ ᾄσματος ἐκείνου τοὺς σεμνοτέρους σκοποὺς διεδέχοντο ἄλλοι μᾶλλον χαριέντες· καὶ ἡ ἐντελεστάτη τέχνη, δι' ἧς ὠκονόμει ὁ ψάλτης τὰς μεταβάσεις μοι ἔκαμνον πλειοτέραν ἐντύπωσιν ἢ αἱ ἀλλεπάλληλοι κάμψεις καὶ τὰ τερετίσματα αὐτοῦ, ὅσον θαυμασία καὶ ἂν ἦσαν ἕνεκα τῆς μελωδικῆς αὐτῶν καθαρότητος. Πᾶς ἐραστὴς τῆς μουσικῆς θὰ ἐτέρπετο ἀκούων ὅ,τι ἤκουον· ἂν ἦτο Γερμανὸς, θὰ ἐστέναζε καὶ θὰ ἐξέβαλλε κραυγὴν. Ὁ ἐργολάβος εἶναι ἀληθὴς Ῥώσος, *tenore di grazia*· εὐαρέστως θὰ τὸν ἤκουον ἐν Μεδιολάνῳ, ἐν Βενετίᾳ ἢ ἐν Νεαπόλει ἢ καὶ ἐν Παρισίῳ ὡς ἐλαφρὸν ὑψίφωνον· τὸ ᾄσμα του ἦτο κυρίως χαρωπὸν τι ὀρχηστικὸν μέλος, ὅπερ, ἐφ' ὅσον ἡδυνήθη νὰ συναγάγῃ ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν ἀτελευτήτων ποικιλιμάτων καὶ προσθηκῶν καὶ ἐπαναλήψεων, ἤρχιζε περίπου ὡς ἐξῆς·

Ἔσκαβ' ἡ νηὴ ἡ νηούτικη
Μικρὸ μικρὸ χωράφι
Κ' ἔσπερνεν ἡ τρελλοῦτσικη
Τῶν λουλουδιῶν τὸ σπόρο.
Τὴν εἶδε, τὴν ἀγάπησεν
Ὁ Κούζμας

Ἐψαλλε καὶ πάντες προσεκτικοὶ τὸν ἤκουον, ἐκεῖνος δ' ἐνόει ὅτι εἶχεν ἐνώπιόν του κριτὰς ἱκανοὺς καὶ πεπειραμένους, διὰ τοῦτο δὲ δὲν ἐκρατεῖτο κατὰ τὸ κοινὸν λόγιον. Τῷ ὄντι, εἰς τὰ μέρη τῆς Ῥωσίας, εἰς ἃ ἐγὼ κατοικῶ, ἀνὰ ἑκατοντάδας ἀριθμοῦνται οἱ λεπτοὶ γνωστοὶ τῆς ὠδικῆς, δικαίως δ' ἐπὶ πούτῳ φημιζέται ἡ μεγάλη κόμη τοῦ Σεργιέβσκιος, καί μὲν ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ τοῦ Ὁρέλ καὶ θεωρουμένη ἐν ἀπάσῃ τῇ Ῥωσίᾳ ὡς τόπος κατ' ἐξοχὴν ἀρμόδιος διὰ τὰς γλυκυτάτας καὶ τερπνοτάτας ἀσκήσεις τῆς φωνητικῆς μελωδίας.

Ἐπὶ πολὺ ἐψαλλεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἀστός, χωρὶς νὰ παραγάγῃ λίαν ἰσχυρὰν συγκίνησιν ἐπὶ τῶν ἀκρωμένων μὲ ὅλην τὴν μελωδικὴν δύναμιν, ἣν ἀνέπτυσσε, διότι ἔλειπεν αὐτῷ χορὸς, ὅστις νὰ τὸν ὑποστηρίξῃ κατὰ τὴν περιοδικὴν ἐπαναφορὰν τῆς ἐπωδοῦ. Τέλος, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν δυσχεροῦς τινος καὶ θαυμασίως ψαλέντος μέρους, ὅπερ εἶχε κάμει καὶ αὐτὸν τὸν Δίκι-Βάρινα νὰ μειδιάσῃ ἐξ εὐχαριστήσεως, ὁ Ὁθάλδουϊς δὲν ἡδυνήθη νὰ κρατήσῃ ἐκυτόν καὶ ἀφῇ-

κε φωνήν μανιῶδη ἐπιδοκιμασίας. Πάντες ἐφρίκισαν ὑπὸ χαρᾶς. Ὁ Ὀβάλδουις καὶ ὁ Μοργὰς ἤρχισαν ὑποκώφως νὰ παρακολουθῶσι τὴν φωνήν τοῦ ψάλτου, ἀντικαθιστῶντες τρόπον τινὰ τὸν λείποντα χορὸν καὶ ἐκφράζοντες πρὸς τὸν καλλιτέχνην ἐπανειλημμένως τὴν ἀκράτητον αὐτῶν εὐαρέσκεϊαν.

Ὁ Νικόλας ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς δρυϊνῆς τραπέζης τοῦ ἔσειε καὶ αὐτὸς ἐπιδοκιμαστικῶς τὴν κεφαλὴν δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ δὲ Ὀβάλδουις χῶνων ἐντὸς τῶν ὤμων τοῦ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πολλῆς εὐθυμίας ἐχειρονόμει πρὸς τὸν ἦχον τοῦ ἄσματος καὶ ἐκτύπα διὰ τῶν χονδρῶν ποδῶν τοῦ τὸ ἔδαφος. Ὁ Ἰάκωβος εἶχε κοκκίνους καὶ σπινθηροβολοῦντας τοὺς ὀφθαλμούς, ἔτρεμε ὡς τὸ φύλλον καὶ ἐμειδία σπασμωδικῶς ὡς ὑπὸ πυρετοῦ. Μόνος ὁ Δίκι-Βάρινε εἶχεν ἀμετάβλητον τὴν ὄψιν καὶ ἀκίνητος ἴστατο εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλὰ τὸ βλέμμα του προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ψάλτου εἶχε γλυκύτητα θαυμασίαν, ἃν καὶ μειδίαμα περιφρονήσεως ἐπεκάθητο ἐπὶ τῶν χειλέων του.

Ἐνθαρρυνόμενος ὑπὸ τῶν προφανῶν σημείων τῆς γενικῆς ἐπιδοκιμασίας, ὁ ψάλτης ἐξηκολούθησεν ὡς στρόβιλος μετὰ τὸσαύτης ἐντάσεως καὶ ποικιλίας φθόγγων καὶ ποικιλιμάτων καὶ ἐκφράσεως, ὥστε ὅταν ἐπὶ τέλους ἐξηντλημένος, ὠχρὸς καὶ ὑπὸ ψυχροῦ ἰδρωτός περιβεβρεγμένος, ἀφῆκε, ῥιπτόμενος καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα πρὸς τὰ ὀπίσω, τὸν τελευταῖον φθόγγον, φθόγγον ἐκπνέοντα καὶ ὡσεὶ ἀφανιζόμενον εἰς τὰς ἐσχατιὰς τοῦ διαστήματος, γενικὴ κραυγὴ ἐπιδοκιμασίας ὡς ἐκ συνθήματος ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν παρόντων. Ὁ Ὀβάλδουις ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ψάλτου καὶ περιεπτύξατο αὐτὸν μὲ τοὺς ὅστεώδεις βραχίονάς του· ἐπὶ τοῦ χονδροῦ προσώπου τοῦ Νικόλα ἐπεφάνη ἐρύθημα, ὅπερ ἐνόμιζες ὅτι τῷ ἀφῆρει εἰκοσιν ἐτῶν ἡλικίαν καὶ τὸν μετεμόρφωσεν εἰς νεανίαν· ὁ Ἰάκωβος ἐκραύγαζεν ἐκτὸς ἑαυτοῦ. «παλληκαρᾶ, παλληκαρᾶ!» Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ γείτων μου, ὁ μουζίκος, ἐκτύπα μὲ τὰς χεῖρας τὴν τράπεζαν ἐπικαλούμενος τὸν διάβολον καὶ πτύων, ὡς συνήθως κάμνουσιν οἱ κοινότεροι τῶν Ῥώσων, κατ' ἐπανάληψιν.

— Μὰς εὐχαρίστησες, ἀδελφε, ἐφώνει ὁ Ὀβάλδουις ἐξακολουθῶν νὰ κρατῇ τὸν ψάλτην, μὰς εὐχαρίστησες! Ἐκέρδησες, ἀδελφε, σοῦ τὸ λέγω ἀπὸ τώρα, ἰδικός σου εἶναι ὁ ζῦθος. Ποῦ νὰ παλαίση τώρα ὁ Ἰάσκας, ἀδύνατον!

— Ἀφῆσέ τον λοιπὸν, σοῦ λέγουν, ἀφῆσέ τον, ἐφώναζεν ὁ Μοργὰς. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην νὰ ἡσυχάσῃ, εἶναι κατὰκοπος· εἶσαι πολὺ ὀχληρὸς, ἀνυπόφορος!

— Ἀς ἡσυχάσῃ, ἀδελφε, ἄς καθίσῃ, ἐγὼ θὰ πῶ εἰς ὑγίαν του, ἀπήντησεν ὁ Ὀβάλδουις

πλησιάζων πρὸς τὴν δρυϊνὴν τράπεζαν καὶ θὰ πῶ διὰ λογαριασμόν του...

Ὁ Ἰάσκας ἐφρίνετο τεταραχμένος ἕνεκα τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς ἐκφρασθεῖσης τόσον παταγῶδως πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του.

— Ἀν ἐντρέπεσαι, θὰ μὰς κάμῃς νὰ πιστεύσωμεν ὅτι φοβεῖσαι· ἤρχισε λοιπὸν τὸ ἄσμά σου καὶ κάμε ὅπως σὲ φωτίσῃ ὁ Θεὸς, εἶπεν ὁ Δίκι-Βάρινε μὲ τόνον ἀνθρώπου ἐννοοῦντος νὰ τῷ ὑπακούσῃσι πάντες ἀμέσως.

Ὁ Ἰάσκας ἀνέπνευσεν ἐν ἡσυχίᾳ, παρετήρησε περὶ αὐτὸν καὶ ἔφερε τὴν ἀριστερὰν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ προσώπου του.

Πάντες οἱ παριστάμενοι τὸν κατέτρωγον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, μάλιστα δὲ ὁ ἐργολάβος, ὅστις ἐδείκνυνεν ἐπὶ τοῦ προσώπου μὲ ὅλην τὴν φυσικὴν του ἀταραξίαν, ἔχνη ἀνησυχίας, ἥτις ἐφρίνετο ἀνεξήγητος εἰς ἐμὲ τὸν βλέποντα τὸ ὀλίγον θάρρος τοῦ ἀντιπάλου του. Ἀκούμβησεν ἐπὶ τῆς θύρας καὶ ἴστατο ἀκίνητος. Ὅτε τέλος ὁ Ἰάσκας ἀπεκάλυψε τὸ πρόσωπον, ὁ δυστυχὴς, νέος ὁμοιάζε πρὸς νεκρὸν κατὰ τὴν ὠχρότητα, καὶ μόλις διεκρίνετο ἡ λάμψις τῶν ὀφθαλμῶν του διὰ μέσου τῶν καταβίβασμένων βλεφαρίδων.

Ἐστέναζεν ὁ ψάλτης, ἀνέπνευσε καὶ ἐξέβαλε πρῶτον φθόγγον. Ὁ φθόγγος οὗτος δὲν ὑπέσχετο μεγάλα πράγματα, ἦτο ἰσχνὸς, ἄνισος καὶ δὲν ἐφρίνετο ἐξεργόμενος ἐκ τοῦ στήθους. Ἐνόμιζες ὅτι ἤρχετο ἐξῶθεν καὶ ὅτι εἶχε ῥιφθῇ παρὰ τινος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ προσεκτικοῦ πλήθους. Διὰ τοῦτο ἔκαμεν ἐπὶ ὅλων ἡμῶν παράξενον ἐντύπωσιν καὶ ὅλοι παρετηρήσαμεν ἀλλήλους. Ἡ σύζυγος τοῦ Νικόλα ἠγέρθη ὀρθή, ἵνα παρακολουθήσῃ μετὰ προσοχῆς τὸ δεῦτερον μέρος τοῦ καλλιτεχνικοῦ ἀγῶνος, καὶ ἐγὼ δὲ τὰς αὐτὰς εἶχον διαθέσεις.

Μετὰ τὸν πρῶτον φθόγγον ὁ ψάλτης ἐξέβαλε δεῦτερον σταθερώτερον καὶ μᾶλλον παρατεταμένον. Ἦτο ὅμως φρίσων οὕτως εἰπεῖν καὶ αὐτὸς, ὅμοιος πρὸς ἀνάπαλιν χορδῆς, ὅταν κρουσθεῖσα ἀπαξ ὑπὸ χειρὸς ἰσχυρᾶς ἀναπάλλεται ἀποδίδουσα ἦχον βαθμηδὸν ἐλαττούμενον κατὰ τὴν τάσιν μέχρις ὀλοτελοῦς ἐξαφανίσεως. Τρίτος φθόγγος ἠκούσθη, ὠραιότερος, πληρέστερος, σταθερώτερος· μετ' αὐτὸν δὲ ἐνεψυχώθη ὁ ψάλτης καὶ ἐθερμάνθη τὸ ἄσμά του, ἐπλατύνθη, διεγράφη καθαρὸν. Ἦτο ἐξόχως μελαγχολικόν.

Ἀνεπνεύσαμεν πάντες ἐξ εὐχαριστήσεως καὶ ἡ εὐχαρίστησις ἐξωγραφήθη εἰς τὰ πρόσωπα πάντων. Ἡ χάρις καὶ ἡ μαλακότης τῶν τόνων ἦτο θαυμαστή. Σπανίως εἶχον ἀκούσει τόσον δροσερὰν φωνήν. Ἦτο μὲν ὀλίγον δειλὴ καὶ ἐλαφρῶς διακεκομμένη καὶ σχεδὸν νοσηρὰ ἐν τῇ ἀρχῇ, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀνεπτύσσετο οὕτως, ὥστε ἐγίνετο λίαν εὐδιάκριτος. Τὸ πᾶ-

θος, ὅπερ ἐνεῖχεν, ἦτο βαθὺ καὶ ἀληθινόν, ἐνόμιζες ὅτι ἐν αὐτῷ ἡ νεότης, ἡ ἰσχύς, ἡ γλυκύτης καὶ θελητικὴ τις ἀφροντισία ἀνεμειγνύοντο καὶ συνεταυτίζοντο πρὸς ἄλλος ψυχῆς οὐχ ἥττον βαθὺ καὶ ἰσχυρόν. Ἡ ῥωσικὴ ψυχὴ, ἡ τόσοσιν ἀγαθὴ καὶ θερμὴ, εἶχεν οἶονεῖ ἐνσκαρῶσθαι ἐν τῇ φωνῇ ἐκείνῃ, ἥτις διευθύνετο κατ'εὐθεΐαν πρὸς τὴν καρδίαν, ὅπου ἐδόνει πάσας τὰς χορδὰς, ἃς ἀφουπνίζει ἡ ἐθνικὴ μελαγχολία.

Ἡ μελωδία ἐμεγάλωσεν, ἀνέβη καὶ ὑπερέχειλινεν ἦτο δὲ φανερόν ὅτι ἡ ἔμπνευσις καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς μέθη εἶχον καταλάβει τὸν Ἰάκωβον. Οὐδ' ἴχνος πλέον δειλίας ἐνυπῆρχεν ἐν αὐτῷ ἦτο παραδεδωμένος ὅλος εἰς τοῦ ἄσματος τὴν ἡδονήν. Δὲν ἔτρεμε πλέον ἡ φωνὴ του· ἔφρισε ναι, ἀλλ' ἦτο πλέον ἡ ἐρατεινὴ ἐκείνη καὶ μεταδοτικὴ φρίκη, ἣν τὸ πάθος διαβιβάζει εἰς τὰς ψυχὰς καὶ ἐντυπώνει εἰς ὁλόκληρον ἀκροατήριον. Καὶ ἡ ἐξαίσια ἐκείνη φωνὴ ἀκαταπαύστως ἐνεδυναμοῦτο, ἐγένετο σταθερὰ, ἐξετείνετο εἰς πλάτος.

ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν δὲ τὴν ἰσχυράν τοῦ ἄσματος ἐκείνου ἀνεπόλησεν ἡ ψυχὴ μου σκηνὴν ὅλην τοῦ παρελθόντος. Ἐνεθυμήθη ὅτι μίαν ἐσπέραν, κατὰ τὴν ὥραν τῆς παλιρροίας, ἐπὶ τῆς ἀπεράντου ἀκτῆς τῆς θαλάσσης, ἥτις ἀποσυρομένη μακρὰν ἠπειλὴν παταγωδῶς, εἶχον ἴδει μέγαν λευκὸν λάρον, ὅστις ἴστατο ἀκίνητος εἰς τὴν κυματόπλακτον ὄχθην. Εἶχεν ἀναπεπταμένον τὸ χνοῶδες καὶ λεῖον στῆθος εἰς τὰς πορφυροβαφεῖς λάμψεις τοῦ δύοντος ἡλίου καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἡμῖν νοίγε τὰς μακρὰς πτέρυγας παίζων φιλαρέσκως μὲ τὴν σύγχρονον ἀποχώρησιν καὶ τῶν δύο ἡγαπημένων του φίλων, τοῦ ἡλίου καὶ τῆς θαλάσσης... Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἔβλεπον τὸ θαλάσσιον ἐκεῖνο πτηνὸν ἀκούων τὸν Ἰάσκην, οὐτινος ἴστατο ἀκίνητον τὸ σῶμα ἐνώπιόν μας ἐν τῷ μέσῳ ἀγροτικοῦ καπηλείου, ἀλλ' ὃν ἡ ἔμπνευσις καθίστα ἀντιμέτωπον πρὸς τὰ ὕψη τοῦ ἀχανοῦς. Ἐψάλλεν ὁ χωρικός καὶ εἶχεν ὅλως λησμονήσει καὶ τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἡμᾶς πάντας, ἂν καὶ πάντες ἡμεῖς ἀνηρτημένοι ἀπὸ τοῦ στόματός του.

Πᾶς φθόγγος ἐξερχόμενος ἀπὸ τοῦ στόματός του εἶχε τι τὸ ἐγχώριον καὶ ὑγιές, τὸ ἀνεκφράστως γλυκὺ ὡς ἡ αὔρα τῶν ῥωσικῶν στεππῶν, ἥτις διαδίδει πανταχοῦ διατρέχουσα τὸ διάστημα τὰς μαλακὰς θωπείας τοῦ φυσημάτων της. Ἡσθάνομην ὅτι ἐσχηματίζοντο ἡδὴ δάκρυα ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ ὑψοῦντο ἵνα ἀναβλύσωσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου!

Καὶ ἤκουσα αἰφνης πνιγομένους λυγμοὺς προσβάλλοντας τὰς ἀκοάς μου καὶ ἐστράφην καὶ εἶδον κλαίουσιν τὴν γυναῖκα τοῦ καπηλίου... Ἐφρίψε βλέμμα ταχὺ ἐπ' αὐτῶν ὁ Ἰάσκας καὶ τὸ ἄσμά του ἐγένετο ἡχηρότερον, θερ-

μότερον καὶ μᾶλλον συγκινοῦν. Ὁ Νικόλας ἡσθμαίνειν ὑπὸ τῆς γοητείας· ὁ Μοργὰς εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐστραμμένους πρὸς τὴν μαυρισμένην ὀροφὴν· ὁ Ὁβάλδους ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ· ὁ μουζίκος ἐκλαίει, καὶ ἐπὶ τῶν αὐστηρῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Ἀγρίου Κυρίου εἶχον ἀναφανῆ ὡς μεγάλοι μαγοαρῖται δύο θερμὰ δάκρυα, ἔτοιμα νὰ καταπέσωσιν ἐπὶ τῆς ὕψεως αὐτοῦ τῆς σιδηρᾶς. Ὁ ἀντίπαλος τοῦ Ἰακώβου ἐσφιγγε τὸν γρόνθον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος...

Πνευστιῶντας ὑπὸ τὸ βάρος τόσων συναισθημάτων δὲν ἤξεύρω εἰς τίνα ἐκρηξὴν ἤθελε περιγράψει ἡμᾶς ἡ γενικὴ συγκίνησις, φθάσασα εἰς τὸν τελευταῖον αὐτῆς παροξυσμόν, ἂν ὁ Ἰακώβος δὲν ἤθελεν αἰφνης θέσει τέρμα εἰς τὸ ἄσμά του διὰ φθόγγου ὀξυτάτου, οὐτινος ἦτο ἐκτακτος ἀληθῶς ἡ λεπτότης καὶ ἡ τόλμη καὶ ἡ καθαρότης, ὡς ἂν τῷ ἀφῆρει διὰ παντὸς ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τοῦ λάρυγγος τὴν ἀγγελικὴν φωνὴν διὰ νήματος χρυσοῦ ὀρατοῦ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν μέχρι τοῦ ὕψους τῶν νεφῶν. Οὐδεὶς ἐκραύγασεν, οὐδεὶς ἐκινήθη. Ἐνόμιζες ὅτι πάντες περιμένομεν νὰ κατέλθῃ καὶ πάλιν ἐκ τῶν οὐρανῶν ὁ ἐκεῖσε ἀναπεμφθεὶς ἐσχατος φθόγγος... Ἀλλ' εἶχεν ἡδὴ ἀνοίξει τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰάσκας· τῷ ἔκαμνεν ἐντύπωσιν ἡ ἐπικρατοῦσα σιγὴ, ἣν ἐπέβαλεν εἰς ἡμᾶς ἡ ἐκστασις, καὶ ἡ ῥώτα ἡμᾶς διὰ τοῦ βλέμματος. Δὲν ἐδράδυνε νὰ νοήσῃ τὴν αἰτίαν· ἡ νίκη ἦτο ἰδική του.

— Ἰακώβε!... τῷ εἶπεν ὁ Δίκι-Βάρινε θέσας ἐπὶ τοῦ ὤμου τὴν χεῖρα τρέμουσαν ὑπὸ τῆς συγκινήσεως καὶ οὐδὲ συλλαβὴν περιπλέον ἡδυνήθη νὰ προσθήσῃ.

Τότε ἐπορεύθη πρὸς τὸν Ἰάσκην ὁ ἀντίπαλος καὶ μετ' ἀνεκφράστου ταραχῆς· «Ἐκέρδησες, τῷ λέγει, ἐκέρδησες», καὶ ἐξῆλθε τοῦ καπηλείου.

Σ. . . .

ΝΕΚΡΟΔΟΧΟΙ ΟΙΚΟΙ

Γενομένης πρό τινων ἐτῶν προτάσεως ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Παρισίων, ὅπως ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ μελετήσῃ σχέδιόν τι περὶ εἰσαγωγῆς νεκροδόχων οἰκῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, οἱοί οἱ ἐν ἄλλαις πρωτευούσαις πόλεσι τῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίᾳ τῆς Γερμανίας, ὁ νομάρχης τοῦ Σηκουάνᾳ ὑπέβαλεν ἐσχάτως τὴν ἐπὶ τούτου μελέτην δυνάμενην νὰ συνοψισθῇ εἰς τὰ ἐξῆς:

Ἐν τοῖς τρισὶ νεκροταφείοις, τῷ βορείῳ, τῷ νοτίῳ καὶ τῷ δυτικῷ, θέλουσιν ἰδρυθῇ νεκροθῆκαι, ἐν αἷς, κατ' αἰτησιν τῶν συγγενῶν, καὶ μέχρι τῆς στιγμῆς τῆς ταφῆς, θὰ γίνωνται δε-